

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

טקסטים, תרבות חומרית ושחזור העבר: הממלכה המאוחדת כמקרה מבחן

אברהם פאוסט | היסטוריה כללית

Textual Sources, Material Culture and the Reconstruction of the Past: Israel's United Monarchy as a Test-Case | 18-4035

___ שיעור ___	סוג הקורס:
___ 2 ___	היקף נ"ז:
___ תשפ"ז ___	שנת לימודים:
___	סמסטר:
___	יום ושעה:
___	שעת קבלה:
___	מייל מרצה:
___	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

לקורס שתי מטרות. הראשונה היא הבנת השימוש במקורות השונים לשחזור העבר, והשנייה היא הכרות עם אחד הנושאים המורכבים ביותר בחקר תקופת המקרא, והיא שאלת ההיסטוריות של הממלכה המאוחדת (ממלכת דוד ושלמה). לאחר מבואות מתודיים, נסקור את הויכוח אודות ההיסטוריות של הממלכה המאוחדת, ונציג את הממצאים הרלוונטיים. בהמשך, נבחן את העדויות הארכיאולוגיות מתקופת המעבר מהברזל א' לברזל ב', ונציג שחזור בין תחומי (ארכיאולוגי, היסטורי, מקראי, ואנתרופולוגי) של התהליכים שהתרחשו בתקופה זו.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יבינו את הבעיות הכרוכות בשחזורים היסטוריים של תקופות קדומות
2. הלומדים יכירו את העדויות ההיסטוריות והארכיאולוגיות מתקופת הברזל א' וראשית תקופת הברזל ב'
3. הלומדים יבינו את חשיבות המחקר הבינתחומי

מיומנויות

1. הלומדים ירכשו מיומנות בהערכת מקורות היסטוריים וארכיאולוגיים
2. הלומדים ילמדו לשלב בין מקורות ידע שונים לשחזור העבר

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	שחזור העבר: מבוא			
2	רקע היסטורי וארכיאולוגי		מזר תש"פ; פאוסט תש"פ	
3	התנ"ך כמקור היסטורי		פרידמן תשנ"ה; שוורץ תשע"א	
4	הממלכה המאוחדת כהיסטוריה: תולדות המחקר, והמצב כיום		למקה תשנ"ח; פאוסט תשפ"ו	
5	הויכוח על הכרונולוגיה של תקופת הברזל וההשלכות על ההיסטוריות של הממלכה המאוחדת	מכאן יחלו הסטודנטים בהצגת רפרטים	Finkelstein 1996; Mazar 2011	
6	ההתיישבות הכפרית במעבר מהברזל א' לברזל ב'		פאוסט תש"ס; Finkelstein 2005	
7	שינויים אזוריים במעבר מהברזל א' לברזל ב': השפלה ופולשת		Ehrlich 1996; Faust 2020	
8	שינויים אזוריים במעבר מהברזל א' לברזל ב': דרום הארץ		Haiman 2012; Finkelstein 2014	
9	שינויים אזוריים במעבר מהברזל א' לברזל ב': עבר הירדן והגליל		Porter 2019 ליון תשס"ז	
10	המאה העשירית לפנה"ס: שינויים קרמיים ומשמעותם		Mazar 1998	
11	בית ארבעת המרחבים והארכיטקטורה של עוצמה		Faust and Farber 2025	
12	גורלם של מקדשים		גרפינקל ומומצוגלו 2015;	
13	האנתרופולוגיה של אימפריות: התיאור המקראי של ממלכת דוד במבט השוואתי		Flannery 1999	
14	התפתחותה של ממלכת ההר והתפשטותה: שחזור			

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לרקע של הסטודנטים, קצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה. קריאת החובה (בדרך כלל כ-5 מאמרים או פרקים) תוגדר במהלך הקורס, בהתאם לרקע של הסטודנטים והתקדמות השיעורים.

ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
מבחן	70% מהציון הסופי
השתתפות פעילה	15% מהציון הסופי
הצגת רפרט (בהתאם למספר המשתתפים, ייתכן שהמטלה תוחלף במטרה אחרת)	15% מהציון הסופי

דרישות הקורס כוללות השתתפות פעילה בשיעורים, הצגת רפרט (לעיל), וכתובת מבחן. נדרשת נוכחות: היעדרות מיותר משלש פגישות ללא אישור עלולה להוביל לשלילת הזכאות לקבלת ציון.

דרישות קדם

שם הקורס	מס' הקורס
אין	

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

- אוישיקין, ד', תשנ"ח. ירושלים בתקופת דוד ושלמה - העדות הארכיאולוגיות, בתוך א. פאוסט וא. ברוך (עורכים) *חידושים בחקר ירושלים* ג: 57-58.
- גרפינקל, י', גנור, ס, והיזל, מ', 2012, *עקבות דוד המלך בעמק האלה: תגליות מפתיעות בארכיאולוגיה המקראית*, תל אביב: ידיעות אחרונות.
- גרפינקל, י', ומוצוגלו, מ', 2015, *בית המקדש וארמון שלמה: מבט חדש לאור הארכיאולוגיה*, ירושלים: מגלי"ם.
- ליון, י', תשס"ז, "מתי נעשה הגליל 'ישראלי'?" *שנתון י"ז*: 113-132.
- ליון, י"ל, ומזר, ע' (עורכים), תשס"א, *הפולמוס על האמת ההיסטורית במקרא*, ירושלים.
- למקה, נ"פ, תשנ"ח, "ראשית המדינה הישראלית – מבט מקופנהגן על הופעת המחקר ההיסטורי של ישראל הקדומה בימינו, *חידושים בחקר ירושלים* ג: 73-83.
- מזר, ע', תשס"ה, ירושלים במאה העשירית לפסה"נ: הכוס החצי מלאה, *חידושים בחקר ירושלים* י': 22-11.
- מזר, א', תש"פ, תקופת הברזל א', בתוך א' פאוסט וח' כץ (עורכים), *מבוא לארכיאולוגיה של ארץ-ישראל משלהי תקופת האבן ועד כיבושי אלכסנדר*, רעננה, האוניברסיטה הפתוחה.
- פאוסט, א', תש"ס, מכפרירים לממלכה: מבט מהכפר על ראשית המלוכה בישראל, *קתדרה* 94: 32-7.
- פאוסט, א', תשס"ה, הממלכה המאוחדת ואנתרופולוגיה: הערה לוויכוח האפשרי על מעמדה של ירושלים כבירה, *חידושים בחקר ירושלים* י': 36-23.
- פאוסט, א', תשע"ה, דרום ארץ-ישראל במעבר מתקופת הברזל א' לתקופת הברזל ב': שינויים יישוביים, דמוגרפיים ופוליטיים, *חידושים בחקר ירושלים* כ: 35-65.
- פאוסט, א', תש"פ, תקופת הברזל 2 (תקופת המלוכה), בתוך א' פאוסט וח' כץ (עורכים), *מבוא לארכיאולוגיה של ארץ-ישראל משלהי תקופת האבן ועד כיבושי אלכסנדר*, רעננה, האוניברסיטה הפתוחה.
- פאוסט, א', תשפ"ו, הויכוח אודות הממלכה המאוחדת בהקשרו המדעי ובשיח הציבורי בישראל, *תיאוריה וביקורת* 62: 151 – 178.
- פינקלשטיין, י' וסילברמן, נ"א, תשס"ג, *ראשית ישראל: ארכיאולוגיה, מקרא וזיכרון היסטורי*, תל-אביב.
- פינקלשטיין, י' וסילברמן, נ"א, תשס"ו, *דוד ושלמה: בין מציאות היסטורית למיתוס*, תל-אביב.
- פרידמן, ר"א, תשנ"ה, *מי כתב את התנ"ך*, תל אביב: דביר.
- שוורץ, ב', תשע"א, התורה: חמשת חומשיה וארבעת תעודותיה, בתוך צ' טלשיר (עורכת), *ספרות המקרא: מבואות ומחקרים*, ירושלים: יד בן צבי, עמ' 161 – 226.
- Barfield, T.J., 2001, The Shadow Empires: Imperial State Formation Along the Chinese-Nomad Frontier, in S.E. Alcock, T.N. D'Altroy, K.D. Morrison and C.M. Sinopoli (eds.), *Empires: Perspectives from Archaeology and History*, Cambridge, pp. 10-41.
- Bunimovitz, S. and Faust, A., 2001, Chronological Separation, Geographical Segregation or Ethnic Demarcation: Ethnography and the Iron Age Low Chronology, *BASOR* 317: 1-9.
- Davies, P.R. 1992, In Search of Ancient Israel, Sheffield: Sheffield Academic.
- Dever, W.G., 2017, Beyond the Texts: An Archaeological Portrait of Ancient Israel and Judah, Atlanta: SBL Press.

- Ehrlich, C. 1996. *The Philistines in Transition: A History from ca. 1000–730 B.C.E.* Leiden: Brill.
- Faust, A., 2015, The Bible, Archaeology, and the Practice of Circumcision in Israelite and Philistine Societies, *JBL* 134: 273-290.
- Faust, A. 2020, Between the Highland Polity and Philistia: The United Monarchy and the Resettlement of the Shephelah in the Iron Age IIA, with a Special Focus on Tel 'Eton and Khirbet Qeiyafa. *BASOR* 383: 115-136.
- Faust, A., and Farber, Z., 2015, *The Bible's First Kings: Uncovering the Story of Saul, David and Solomon*, New York: Cambridge University Press.
- Finkelstein, I. 1996, The Archaeology of the United Monarchy: An Alternative View. *Levant* 28: 177-187.
- Finkelstein, I. 2005. [De]formation of the Israelite State: A Rejoinder on Methodology. *NEA* 68: 202–208.
- Finkelstein, I., 2014, The Southern Steppe of the Levant ca. 1050-750 BCE: A Framework for a Territorial History, *PEQ* 146: 89-104.
- Finkelstein, I., and Piasezky, E., 2011, The Iron Age Chronology Debate: Is the Gap Narrowing?, *NEA* 74: 50-55
- Flannery, K.V. 1999, Process and Agency in Early State Formation, *CAJ* 9: 3-21.
- Gilboa, A., and Namdar, D., 2015, On the Beginning of South Asian Spice Trade with the Mediterranean: A Review, *Radiocarbon* 57: 265-283.
- Haiman, M. 2012. Geopolitical Aspects of the Negev Desert in the 11th–10th Centuries BCE. In: Galil, G., Gilboa, A., Maeir, A.M. and Kahn, D., eds. *The Ancient Near East in the 12th–10th Centuries BCE: Culture and History*. Münster: 199–206.
- Halpern, B. 2001, David's Secret Demons: Messiah, Murderer, Traitor, King, Grand Rapids.
- Handy, L.K. (ed.), 1997, *The Age of Solomon: Scholarship at the Turn of the Millennium*. Leiden.
- Ishida, T. (ed.), 1983, *Studies in the Period of David and Solomon*. Winona Lake.
- Jamieson-Drake, D.W. 1991, *Scribes and Schools in Monarchic Judah*, Sheffield.
- Knoppers, G.M. 1997, The Vanishing Solomon: The Disappearance of the United Monarchy from Recent Histories of Ancient Israel, *JBL* 116/1: 19-44.
- Mazar, A. 1998. On the Appearance of Red Slip in the Iron Age I Period in Israel, in *Mediterranean Peoples in Transition*, ed. S. Gitin, A. Mazar, and E. Stern. Jerusalem: Israel Exploration Society, pp. 368–378
- Mazar, A., 2011. The Iron Age Chronological Debate: Is the Gap Narrowing? Another Viewpoint, *NEA* 74, 105–110.
- Porter, B. W. 2019. Moving Beyond King Mesha: A Social Archaeology of Iron Age Jordan. Pp. 324–336 in *The Social Archaeology of the Levant: From Prehistory to the Present*, ed. A. Yasur-Landau, E. H. Cline, and Y.M. Rowan. Cambridge: Cambridge University.
- Routledge, B., 2014, *Archaeology and State Theory: Subjects and Objects of Power*, London.
- Sapir-Hen, L., and Ben-Yosef, E., 2014, The socioeconomic status of Iron Age metalworkers: animal economy in the 'Slaves' Hill', Timna, Israel, *Antiquity* 88: 775–790.
- Smith, M.E. and Berdan, F.F. 1992, "Archaeology and the Aztec Empire", *World Archaeology* 23/3: 353-367.